

Driemaandelijks tijdschrift, jaargang 7, nr. 27
v.u. Juul Appels, Tulpenlaan 7, 2460 Lichtaart (Kasterlee)

België-Belgique
P.B. - P.P.

2460 Kasterlee
P608700

KL*i*T

ZOMER 2013

Vogelcursus

Gezocht en gevonden

Een stukje historie

natuurpunt
Kasterlee

100%
gerecycleerd
zwartopwit.com

HET BESTUUR

Activiteiten Karin De Laet

Beheer Dirk Potters

Layout KliT Guy Peeters

Penningmeester Greet Van Sweevelt

Secretaris Luc Van de Vyver

Voorzitter Juul Appels

COLOFON

Deze KliT is er voor u, maar ook door u. Wij zien uw verslag over een bijzondere waarneming graag toekomen op info@natuurpunt-kasterlee.be zodat iedereen er van kan meegenieten. Graag uw copij binnen voor 15/08/2013.

Redactieadres

Tulpenlaan 7,
2460 Lichtaart
e-mail: info@natuurpunt-kasterlee.be
bankrekening :
IBAN: BE77 9730 4324 3442
BIC: BIC ARSPBE22

Aan deze KliT werkten mee

Juul Appels, Karin De Laet, Hilde Devos, Jef Diels, Guy Peeters, Dirk Potters, Hilde Van De Peer, Luc Van De Vyver en Marcel Verbruggen.

Cover-foto

Rups van de witvlakvlinder.
Foto: Karin De Laet

NATUURPUNT

Lid worden van Natuurpunt

Dat doe je door 24 euro over te schrijven op rekeningnummer 230-0044233-21 van Natuurpunt, Mechelen.

IBAN: BE 17 2300 0442 3321,

BIC: GEBABEBB.

Het lidmaatschap is geldig voor het hele gezin. Woon je in Kasterlee, Lichtaart of Tielen, dan word je bij betaling automatisch lid van onze lokale afdeling.

FONDSSEN

Giften ten voordele van onze reservatenfondsen kunnen gestort worden op

293-0212075-88,

IBAN: BE56 2930 2120 7588,

BIC: GEBABEBB

t.v.v. Natuurpunt Beheer,

Coxiestraat 11

2800 Mechelen

Je kan zelf kiezen welk project je wil steunen door het overeenkomstige projectnummer bij je overschrijving te vermelden:

7031 Tikkebroeken, Drintjen Queten e.a.

7715 Snepkensvijver

7769 Breeven

7788 Reties Heike

Giften vanaf 40 € zijn fiscaal aftrekbaar.

INHOUD

Voorwoord	3
Vroeger was het anders,	
In geuren en kleuren	4
Verslagen	
Amfibieën- en Reptielenwandeling	7
Vogelcursus	8
Excursie vogelzang	10
Bijzondere waarnemingen	
Natuur vlak bij huis	11
Gezocht en gevonden	13
Agenda	14
Hoort wie klopt daar kinderen	16
Thema	
Jubileum Tikkebroeken Deel 3	18
Een stukje historie en	
een blik op de toekomst	20
Goed nieuws	24
En nog goed nieuws	25
Bizarre bomen	26
Kom mee vieren in Gooik	27

WEBSITE

www.natuurpunt.be/Kasterlee

natuurpunt
Kasterlee

uw blad in | **ZOMER** | 2013

Nu de KliT bij jullie bezorgd is, kunnen we even de riem afleggen. En dat laatste is nodig, want we hebben er inmiddels een druk voorjaar opzitten. De vogelcursus liep als een trein en we konden (hopelijk, maar dat weten we nog niet bij het ter perse gaan) een heel pak mensen laten kennis maken met de bio-wereld en de Tikkebroeken op onze opendeurdagen. Voeg daar nog de samenstelling van een afdelingstijdschrift bij en dan weet u dat we weer niet stil gezeten hebben.

Enkele verkleumde deelnemers tijdens de excursie 'Vogelzang' van 24 maart. Van vogelzang was er (nog) geen sprake!

Wij moeten ook nog een rechtzetting publiceren. De foto die Tom Slegers ons bezorgde van twee Wilde zwanen werden verkeerdelijk ondertiteld met 'Kleine zwaan'. Wij danken de nauwlettende lezers die ons hierop wezen: bij een Wilde zwaan loopt het geel op de snavel schuin af naar voor en dit was duidelijk te zien op de foto (zelfs in zwart/wit).

In geuren en kleuren

Soms zegt men wel eens: "hij legt het uit in geuren en kleuren". Men bedoelt daar mee: als hij iets vertelt dan doet hij dat gedetailleerd, met gebruik van veel bijvoeglijke naamwoorden, heel nauwkeurig omschreven of met veel enthousiasme of gevoel.

Bij intense waarneming of beleving is daarom het gebruik van al onze zintuigen van groot belang. Een van de plaatsen waar je al je zintuigen tegelijkertijd en ongebreideld kunt gebruiken is Zuid-Frankrijk. Daar kan je naast de Romeinse overblijfselen volop genieten van het mediterrane landschap in al zijn kleuren zoals Van Gogh dat zag en vastlegde: de azuurblauwe lucht en water, de roestbruine rotsen, de fijne lavendelgeur, de smaak van ter plaatse gerijpte cavajonnekes en purperbruine vijgen, het zacht aanvoelen van fluwelen abrikozen en perziken, het massaal aanhoudend gesjirp van cicaden, het klotsen van de deining tegen de plezierbootjes, de smaak van de plaatselijke wijn, en niet in het minst de inheemse brunettes die voorbij paraderen. Daar kan je leven als de Goten in Frankrijk.

Maar je hoeft er niet altijd zo ver om te reizen. Wanneer hier in de lente het eerste frisse groen de kop opsteekt, belicht door een 'moeitendoende zon', dan worden we een ander mens.

En zoals destijds mijn collega dan ineens zegde: "hoort eens, 't is lente", dan spitste je de oren. Welke vogel hoort hij? Ik hoor niks. Hij van zijn kant ging dan verder met: "hoort eens, de eerste beekar, 't is lente. Beer is weer aan 't gusten. En wanneer dat inwikelingske dan zegde: "amaai dat stinkt nogal", die boeren worden letterlijk stinkend rijk, dan replikeerde een oudere collega: "zonder die beer is er voor ons geen eten madammeke. Beer die stinkt niet, die reikt. De uitlaat van een auto die stinkt."

Museum De Schuur Bazel – www.waaserfgoed.be

Maar die eerst bloeiende sleedoornen, de wilgenpoezekes, die zich van hun mooiste kant laten zien, dat zijn de echte lentebodes. En de geelgebekte merelman die de naderende maartse buien welkom zingt nu dat de grote lijster het heeft laten afweten, die doet ons de winter vergeten.

De volgende minder gekende in het voorjaar bloeiende struik, de inlandse vogelkers, geeft witte bloemtrossen en verspreid een zeer fijne geur. Maar dan komen de meiklokjes aan de beurt. Enkele takjes in een vaasje als verrassing doen het vrouwtje, wanneer ze thuis komt en de geur ontdekt, echt opfleuren.

De kersenboom en de wilde kastanje worden een groot wit boeket.

Dan de lijsterbes met ook al witte bloemen, die ruikt niet zo goed, maar de roodoranje bessen nadien, maken dit weer goed.

De bloemen van de tamme kastanje dan weer, die ruiken ronduit naar pis.

En dan die eerste vlinder. Wanneer je die kan vangen is het zeker dat je dat jaar een uitgevlogen bijenzwerm kan vangen, vertelde me nog een andere collega. De eerste

waarnemingen zijn meestal koolwitjes en citroenvlinders.

Van overwegend witte bloemen en vlinders komt er geleidelijk meer gele kleur in de natuur. Paardenbloem- en boterbloemgeel nemen het nu over.

De spreuwen, intussen zeldzaam geworden, krijgen nu jongen. Waar de groene en purperen metaalglans van de ouders in bewondering doen staan, is de stank van de spreuwenjongen in hun nest echt walgelijk.

Een plant die daar niet voor moet onderdoen is de stinkzwam. Beginnend als duivelsei neemt hij al vlug de vorm aan van een rechtopstaande penis. Ooit nam ik uit het bos er een mee naar huis, plaatste hem in al zijn glorie op een schotel en hield hem overeind door hem te omringen met salade en schijven tomaat, bijeen gehouden door mayonaise. Echt ne schone 'koude pla'. Toen kwam het vrouwtje thuis: "hei wat stinkt hier?" De koude schotel had niet zo'n succes als de eerder gegeven meiklokjes. Daarna in de hooitijd, de reuk van cumarine, heerlijk. Vroeger rook je dit dan wel drie dagen, nu nog één dag, met dat 'verpakken' in plastic. Bij reukgras komt er dan nog die cumarinesmaak bij wanneer je er op knabbelt.

En als de zon dan eens echt haar best doet, riek je de Corsikaanse den. Hij geeft dan een opvallende geur, door iedereen geapprecieerd.

Intussen staat de kamperfoelie in bloei. Vooral 's avonds begint hij heerlijk te reiken. Dit is vooral functioneel voor de nachtvlinders om de bloemen te vinden. Het parfum 'chèvre feuille' (geitenblad) wordt gemaakt van kamperfoeliebloemen.

De mooie blauwe bessen van het krentenboomke rijpen in de zomer (vroeger gebruikt in krentenbrood). De bladeren kleuren dan weer mooi rood in de herfst. En wanneer de ijsvogel in de zon zit te schitteren met zijn rosse borst en buik en zijn glanzend blauwe rug is je dag garantie geslaagd. In de tijd van 't patatten uitdoen eind augustus kan de grond zo speciaal reiken, na een droogte wanneer het weer omslaat. Het heeft toch iets.

Maar dan wordt het frisser. Sommige notenboombladeren beginnen reeds te verschrompelen, het gras gaat naar najaar reiken en de eiken worden ook in onze Antwerpse Kempen al bronsgroen.

De amberboom kleurt van groen over geel naar oranje en rood tot zelfs paars-purper en dit zodanig dat je op zeker ogenblik een echt gevarieerd kleurenpalet krijgt. De Amerikaanse vogelkers laat zo goed als laatste, zo eind oktober-begin november, zijn knalgele bladeren nog een laatste keer opvallen. Het is dan dat deze vogelvrijverklaarde het best op te sporen is om te verdelgen. En om zeker te zijn dat je de juiste voor hebt, krab je met je duimnagel een stukje schors af. Je riekt dan die onmiskenbare geur.

Dan komen weer die voornamelijk donkere dagen, eentonig grijs, soms afgewisseld met een maagdelijk wit sneeuwtapijt. In februari komen dan weer die witte sneeuwklonkjes tevoorschijn en er is terug hoop. Als je rond die tijd geluk hebt, kan je de geurvlaggen reiken die vossen afzetten om een partner te lokken. Deze vossenpis wordt zelfs nagemaakt om er koorden in te drenken om rond groentevelden te zetten en ze te beschermen tegen konijnenvraat. Of je drenkt lege cartouches met daarin stukjes mousse in dit product en legt ze op de randen van die velden. Bij deze methode houdt de geur langer stand bij regenweer. En het werkt! En dat is nog gene kattenpis!

Jef Diels

VERSLAGEN

Amfibieën- en Reptielenwandeling

Enthousiast spoedde ik me naar deze wandeling in de Tikkebroeken. Vorig jaar had ik die gemist en dat moest worden goed gemaakt. De opkomst was wat mager: 6 mensen, waarvan 2 uit Schoten. Door de kou zou er ook niet zo veel te zien zijn, zei onze gids. Mijn enthousiasme nam wat af. Gelukkig maakte het lied van de geelgors en de roep van de wulp al wat goed. Vogels zijn ook interessant!!!

Wat zouden we hier kunnen vinden aan amfibieën? De vinpootsalamander en de alpenwatersalamander. Spijtig genoeg zat er niets in ons schepnet. Bij de eerste plas vonden we wel enkele hopen kikkerdril van de **bruine kikker**. Elke hoop komt van één vrouwtje vertelde de gids. Het mannetje zit op het grotere wijfje (dat vol eieren zit) en spuit zijn sperma uit over de vrijkomende eieren. (Dit hebben we niet zelf gezien uiteraard!) De bevruchte eicellen zijn omhuld door een eiwitlaag en ontwikkelen tot kikkervisjes en later tot dikkopjes en kleine kikkertjes die nog hard moeten

groeien. Deze metamorfose duurt ongeveer 3 maanden en is erg afhankelijk van de zonnewarmte. In een andere plas vonden we kikkerdril van de **heikikker**: een kleinere en compactere hoop. Spijtig genoeg voorspelden de witte puntjes op de zwarte eieren niet veel goeds. Dit zouden geen kikkertjes worden volgens onze gids. Alle kikkerdril is gelegd in de periode van beter weer (weet je nog?). Nu is het te koud. Waar zitten die kikkers nu? Ergens weggestopt voor de koude. We vonden geen paddensnoeren en voor de groene kikker was het nog te vroeg. Die is nog aan zijn winterslaap bezig. Welke reptielen kunnen hier voorkomen? De levendbarende hagedis.

Voor de mensen van Schoten was de **gagel** een ongekende plant en van de gageleer hadden ze alleen nog maar gehoord. We vonden enkele vrouwelijke en veel mannelijke planten. Alleen de vrouwelijke planten leveren het typische aroma voor het lekkere biertje, de gageleer.

We hoorden en zagen nog heel wat vogels: de roodborsttapuit, de matkopmees, de zwarte specht, de bonte specht, de groene specht, de havik, de buizerd en de houtsnip(!) Een ongekende roep zou van de waterral kunnen komen. De geelgors liet zich nog eens bewonderen en dat was het! We waren toch tevreden! En de Schotenaren gingen op ons aanraden op zoek naar een gageleer in Lichtaart in 't Ligt daar'.

Hilde vd Peer

Vogelcursus

Excursie vogelzang 21/04/2013 in de Tikkebroeken.

Iedereen goed uitgerust, met het gehoor op scherp en de kijker in aanslag.

Verdorie het is nog koud zo vroeg in de morgen, handschoenen zijn zeer welkom om die koude kijkers te hanteren.

Juul heeft al direct een **geelgors** in 't vizier maar als we dichterbij komen is het beestje riebebedie. De **tjiftjaf** herkennen wij allemaal maar de **zwartkop** is al moeilijker en dan de **heggenmus** ja wadde. Heggenmus: sterk volume en zangerig, zwartkop: fezelen en melodieuze. De **zanglijster** herhaalt, de **boompieper** wiet wiet, gebruikt zijn 'parachute' en hij heeft begroeiing nodig.

Zowaar een echte **vink**. Ook het kleine **winterkoninkje** laat zich horen met een heldere roller. De **pimpelmees** is er met tsie tsie en zijn triller, het zilveren lachje. We horen ook regelmatig een **wulp** op de achtergrond. De **koolmees** als een fietspomp.

Een **fitis** melodieuze of ook een depressieve vink die stil valt.

De **roodborsttapuit**roep, wietek. Een **merel**, de **barmsijs** die ook nachtegaal van het noorden genoemd wordt. Een **roodborst** en enkele **grasmussen** in het zand, die laatste zijn kleine KBV's met een wit keeltje. Een lachende **groene** specht.

De **blauwborst** (kwam ter sprake of was hij er echt?) heeft een moerassig gebied met open stukken en veel insecten nodig. Een **kleine bonte specht** en verschillende **buizerds**. De alarmroep van de **zwartkop** klinkt als twee kletsende steentjes. Een **witte kwikstaart** met tweemaal een korte roep. **Boomklever** heldere herhalingen. Ook een **aalscholver** werd verrast door onze aanwezigheid en de **grote bonte specht** was heel even te zien.

Het was een zeer gevarieerd ochtendconcert in goed gezelschap. Ik ben blijgezind en weer een beetje meer bekend met de vogelliedekens huiswaarts gegaan. Bedankt voor deze leerrijke excursie en het goede gezelschap.

Mie
Roodborsttapuit – Diane Appels

Oei, dit is even zoeken in de doolhof van Mosselgoren-straatjes, maar we zijn goed op tijd. Ja 7 uur, 't is vroeg voor ne zondag maar vandaag is het al niet meer zo koud dat de vingers bijna vastvriezen. Eddy onze gids, heeft de zon meegebracht en dat is fijn.

De Mosselgoren is een jong gebied met natte hooilanden, elzenbroekbos en kwelwater en als een open gebied, ongeveer 10 tot 15 jaar oud. We horen al direct een **koekoek** roepen en een **Canadese gans**. De **sprinkhaanzanger** maakt een krekeltgeluid laag tegen de grond. De **tjiftjaf** en de **merel** zijn ook voor ons herkenbaar. We zien een **aalscholver** en enkele **kieviten**.

Dan horen we de **tuinfluiter** als een snelle merel. Hij laat zich meermaals horen zodat we die 'snelle merel' goed kunnen herkennen, dat hopen we toch. De **spotvogel** drijft er de spot mee en laat ons herhaaldelijk zijn getierel horen. Het is herkenbaar aan zijn shoe-lieu schuiver en de zangerige nasale klank.

Stilaan worden alle deuntje gelijk en zingen de vogels allemaal samen, wat een orkest! We halen er toch de **grasmus of krasmus** uit en een **zwartkop**, luid, en duidelijk met veel afwisseling van hoog en laag. Er klinkt in de verte ook een **grote bonte specht**.

Naast het riet horen we de **kleine karekiet**, een rap krassend geluid, dat zich herhaalt, wat kanarieachig. We spitsen de oren voor het mooie geluid van de verlegen **fitis**, altijd hetzelfde deuntje dat veelbelovend begint en dan stilvalt, weinig variatie. Het kleine maar alles overstemmende **winterkoninkje** kunnen we niet missen.

De **groene specht** lacht ons weer toe. De **zanglijster** doet van alles maar meestal in veelvoud van drie. De dialectnaam voor zanglijster is pitser vanwege zijn roep.

We horen ook een **vink** en een **roodborsttapuit**, en we zien een **zwaluw**.

De **boomleeuwerik**, de lieveling van Eddy, krijgen we te horen via de techniek in de GSM. Zijn dialectnaam is zoetelief, hij kan je kippenvelmomenten bezorgen. Een **zwarte specht** en een **heggemus** laten zich ook horen.

Schoon hé, zo samen naar de vogelkens luisteren. Voor mij was het weer een geslaagde excursie in een mooi gebied waar ik zeker nog eens langsga.

Mie

Bijzondere waarnemingen

Natuur vlak bij huis

Een gemillimeterd gazon. Een border waarin geen enkel spontaan opschietende plant mag blijven staan, in het beste geval met een mulchlaag, in het slechtste met blote aarde tussen de planten. Elk takje, elke naald, elk blad wordt opgeruimd. De haag wordt strak gesnoeid. In zo'n tuin zit geen leven.

Maar als je daar een beetje (of veel) van afwijkt: je laat een stuk gazon toe om (bloemen)weide te worden met een minimum aan maaibeurten per jaar en de eerste niet voor half juni, of je laat de afgevallen bladeren in de border met rust, of je zoekt een plekje voor een composthoop en eentje voor een takkenhoop, of je snoeit enkele stuiken niet of zelden, dan krijg je snel natuur heel dicht bij huis. En dan kan je rekenen op onverwachte aangename ontmoetingen in je eigen tuin! Enkele dieren uit mijn tuin die je deze zomer misschien ook bij jou ontmoet, zijn volgende nachtvlinders die ik onverwacht tegenkwam.

Halvemaanvlinder – Karin De Laet

Rups Dennenpijlstaart – Karin De Laet

De **Halvemaanvlinder** had een rustplaats gevonden onder de tuintafel en hij kwam tevoorschijn toen ik het stof eraf borstelde. Hij behoort tot de familie van de spanners. Het is een gewone soort die voorkomt in bosachtige gebieden op de zandgronden en in de duinen. Als waardplant (*) gebruikt hij diverse loofbomen. Hij vliegt van eind maart tot half augustus. De rups, die eruit ziet als een takje, kan je tussen mei en september vinden.

De **Dennenpijlstaartrups** kwam ik tegen bij het vegen van het terras. Uit de boom gevallen? Ook dit is een vrij gewone soort die vooral voorkomt op droge zandgronden en in duinen, maar die je soms ook op kleigrond aantreft. Hij behoort tot de familie van de pijlstaarten. Als waardplanten gebruikt hij naaldbomen, vooral de Grove den. De vlinder vliegt van begin mei tot begin september, de rups kan je van juli tot oktober tegenkomen. De vlinder foerageert 's nachts op bloemen, vooral van de kamperfoelie.

De rups van de **Witvlakvlinder** was een wandelingetje aan het maken op de rand van de tuintafel toen mijn oog erop viel. Dit kleine monstertje is echt indrukwekkend als je het van dichtbij bekijkt: lange haren, haren in borstels, rode bultjes ... Hij haalt echt alles uit de kast om veel meer te lijken dan het kleine rupsje dat hij is. Deze gewone soort behoort tot de familie van de spinneruilen. Je vindt ze in open bossen, heiden, struwelen, moerassen, parken en tuinen. Als waardplanten gebruiken ze diverse loofbomen en struiken, waaronder berk, hazelaar en wilg. De mannetjes gaan overdag op zoek naar vrouwtjes en ze vliegen ook 's nachts. De vrouwtjes hebben onontwikkelde vleugels en kunnen zich nauwelijks verplaatsen. De vlinders vind je van half mei tot eind oktober, de rupsen van mei tot september (zie foto voorpagina).

(*) waardplant: de plant die de rups eet en waarop de vlinder zijn eitjes legt zodat de rupsen onmiddellijk voedsel hebben als ze uitkomen.

Bron van de informatie en hulp bij het determineren: www.vlindernet.nl

Karin De Laet

Gezocht en gevonden

Al enkele jaren zoek ik ernaar; ik leerde ze kennen op de Cartierheide in Nederland en in het Landschap De Liereman. Ze maken met veel energie een diepe nestgang in het zand en brengen gevangen honingbijen aan als voedsel voor hun kroost.

We hebben het hier over de bijenwolf, een insect dat we gerust de koning der graafwespen mogen noemen. Aan de voorrand van zijn kop heeft hij immers een gele tekening in de vorm van een kroon. Zijn spectaculaire levenswijze intrigeerde me zodat ik deze diertjes ook eens wat dichterbij huis wilde waarnemen.

Alle ingrediënten om ze eindelijk ook aan te treffen in onze gemeente lijken aanwezig: er is immers terug open zand in onze bossen en de plaatsen waar je ze kan aantreffen liggen niet zo ver weg. Toch heb ik er nog geen gezien tijdens de wandelingen op de heuvelrug. Maar op een avond in augustus wandel ik door onze straat (Tulpenlaan) en valt het me op dat er verschillende hoopjes zand op de stoeptegels liggen. Het gebeurt wel eens meer dat mieren tamelijk driest te werk gaan om hun nest onder de stoeptegels wat ruimte te geven, maar dat zie je meer in het voorjaar. Hier was er iets anders aan het gebeuren: de hoopjes zand lagen aan het einde van een holletje van ongeveer een halve cm doorsnede. Ik herkende de nestgang van een graafbij of -wesp. Om enig idee te krijgen over welke soort het ging, hurkte ik bij het nest en bleef even wachten. Het duurde niet lang of er werd een nieuwe lading zand zijdelings uitgeworpen. Een graafwesp kwam achteruit uit het holletje gekropen en wierp (naar wespennormen) het zand meters achter zich. Het grappige aan de zaak was dat een soortgenoot net hetzelfde plan had, recht tegenover het eerste nest. Nu zag ik het duidelijk: twee bijenwolven waren elkaar aan het tegenwerken door zand in mekaars nestgang te gooien. Meelevend als ik was, heb ik het zand uit beide nesten een beetje aan de kant geveegd zodat er eindelijk wat schot in de zaak kwam.

Dat die kleine kolonie bijenwolven net in onze straat terechtkomt, vind ik ongelooflijk. Misschien heeft het iets te maken met alle moeite die wij doen om onze tuin natuurvriendelijk in te richten. De bijenwolf heeft bijen nodig voor zijn kroost, maar zelf haalt hij zijn energie uit nectar. Bloemen zijn dus dubbel belangrijk voor zijn aanwezigheid. Aangezien je wel eens ziet dat mensen mieren te lijf gaan met zout, was ik bevreesd voor het voortbestaan van deze kolonie. Ik heb mijn burens verwittigd dat het om een bijzonder insect gaat dat ze best niet bestrijden. Hopelijk let u ook op hoopjes zand die u tegenkomt op uw stoep en laat u de dieren die eronder leven rustig betijen.

Juul Appels

Agenda

Plantenwerkgroep

Ook in de zomer gaan we verder met onze maandelijkse oefening om planten te determineren met flora. Je bent welkom in De Pastorie, Pastoriestraat 10 in Kasterlee op donderdag 4 juli, 1 augustus en 5 september. Telkens vanaf 20u.

Info: frie.stessens@telenet.be

Wandelingen

- Vlinders, die dartelet juweeltjes, zijn een lust voor het oog. Het wordt nog leuker als je ook weet welke vlinder je ziet. Onze gids, gewapend met vlindernet en potje, neemt je op zondag 7 juli om 14u mee op expeditie door de Tikkebroeken, op zoek naar vlinders.
info: Dirk Potters 0485/41 54 29

- Een jaarlijkse traditie: 'De nacht van de vleermuis'. Op zaterdag 24 augustus krijgen we in de Tikkebroeken eerst uitgebreide informatie over de soorten en de levenswijze en daarna gaan we met bat-detectoren op zoek naar deze mysterieuze dieren. We spreken af om 20u aan de stal bij de ingang van het reservaat.

info: Dirk Potters 0485/41 54 29

Fietstocht

- Op zondag 18 augustus wagen we ons voor het eerst aan een gezamenlijke fietstocht. Deze tocht van een kleine 50 km leidt ons langs 2 belangrijke heidegebieden van onze regio (De Liereman en het Zwart Water). We bezoeken deze heidegebieden op hun hoogtepunt : het moment wanneer heideplanten in bloei staan. We houden er een gezapig tempo van 15 km/u op na en maken gebruik van ongeveer 15 km goed bereidbare zandwegen (op die ene km mul zand in het midden van de Liereman na). We starten om 9u op de markt van Kasterlee en zullen ditzelfde punt terug bereiken om

17u. Iedereen breng zijn eigen knapzak mee die we gaan aanspreken in de vrije natuur, bij slecht weer eten we in de cafetaria van het bezoekerscentrum van Landschap De Liereman.

Info: Juul Appels 014/55 72 25

Beheerwerkdagen

Al lijkt de winter nu nog heel ver weg, in september begint alweer een 'winter'activiteit. Na het broedseizoen en de zomerrust vliegen we er in de Tikkebroeken weer in met onze maandelijkse beheerdag. Kom mee proeven van de bijzondere ambiance en help ons om dit prachtig stukje natuur nog aantrekkelijker te maken voor mens, plant en dier.

Afspraak op zaterdag 14 september om 9u aan de ingang langs De Kluis in Kasterlee. We werken tot ongeveer 16u. Kom je wat later, verwittigt dan Dirk zodat die je kan vertellen waar we aan het werk zijn. Tijdens de middagpauze is er voor de werkers gratis soep, brood en een drankje.

Info: dirk.potters@telenet.be
of 0485/41 54 29

Diversen

- Onze maandelijkse bestuursvergaderingen gaan door op 25 juli, 22 augustus en 26 september, telkens vanaf 20 u in de Pastorie in Kasterlee. Iedereen die af en toe een handje wil toesteken, is van harte welkom.

- Iedere eerste zondagochtend van de maand vind je Guy met zijn telescoop in de kijkhut van Snekensvijver langs de Lichtaartseweg in Herentals.

- Op zondag 4 augustus is er weer Volkoremet in Lichtaart, één van de grootste ambachten- en folkloremarkten van Vlaanderen. Ook wij zullen weer van de partij zijn.

Datum	Uur	Activiteit	Afspraak
Do 4 juli	20u-22u	Determinatieavond planten	De Pastorie, Kasterlee
Zo 7 juli	8u-11u	Turen naar vogelkuren	Snekensvijver vogelkijkhut
Zo 7 juli	14u-17u	Vlinderwandeling	Tikkebroeken, Kluis Kasterlee
Do 25 juli	20u	Bestuursvergadering	De Pastorie, Kasterlee
Do 1 augustus	20u-22u	Determinatieavond planten	De Pastorie, Kasterlee
Zo 4 augustus	8u-11u	Turen naar vogelkuren	Snekensvijver vogelkijkhut
Zo 4 augustus	11u-18u	Volkoremet	Lichtaart
Zo 18 augustus	9u-17u	Fietstocht Turnhout	de markt van Kasterlee
Do 22 augustus	20u	Bestuursvergadering	De Pastorie, Kasterlee
Za 24 augustus	20u-23u	Nacht van de Vleermuis	Tikkebroeken, Kluis Kasterlee
Zo 1 september	9u-11u	Turen naar vogelkuren	Snekensvijver vogelkijkhut
Do 5 september	20u-22u	Determinatieavond planten	De Pastorie, Kasterlee
Za 14 september	9u-16u	Beheerwerkdag	Tikkebroeken, Kluis Kasterlee
Do 26 september	20u	Bestuursvergadering	De Pastorie, Kasterlee

Hoort wie klopt daar kinderen

Diegenen die dit verhaal beginnen te lezen om te weten wat er nu al te vertellen valt over de Sint, zullen bedrogen uitkomen. We gaan het hebben over een 'klop'-fenomeen in de natuur.

Het verhaal begint eind april wanneer we onderaan onze oude appelboom een groot pak houtspaanders aantreffen. Het eerste wat je in zo'n geval doet, is thuis vragen wie dat daar gestrooid heeft. Een negatief antwoord van alle huisgenoten leert ons dat we verder op onderzoek moeten. En ja, wanneer we hoog in de boom kijken, zien we een perfect rond gat van 4 tot 5 centimeter. We hebben de eer een grote bonte specht te huisvesten in onze tuin.

Een belangrijk onderdeel van een natuurlijke omgeving is de beschikbaarheid van dood hout; het is de bron van nieuw leven en biedt heel wat vogels eten en woongelegenheid. Zo proberen we ook in onze tuin het leven (en de dood) zijn gang te laten gaan. Wellicht tot grote ergernis van onze buurman die altijd netjes het laatste blaadje uit zijn tuin harkt, en die op een halfdode boom moet zitten kijken vanuit

zijn tuinstoel. Wij laten het niet aan ons hart komen en zorgen voor wat bescheiden biodiversiteit in onze tuin.

Waar we niet op gerekend hadden, is het feit dat een specht, in tegenstelling tot de meeste andere vogelsoorten, niet zingt om zijn territorium te verdedigen. De grote bonte specht roffelt met zijn snavel gedurende een seconde om zijn aanwezigheid kenbaar te maken. De kunst hierbij is om met zo weinig mogelijk energie, zoveel mogelijk lawaai te maken en zodoende te laten weten dat daar 'ne straffe gast' zit waar we best niet mee in aanraking komen. Daar hebben wij onwetend en op 'onnatuurlijke' wijze aan meegeholpen. In een boom naast het spechtnest hebben we immers een mooi nestkastje hangen, opgetrokken uit multiplex. Laat dat nu een heerlijke, vèdragende holle klank weergeven als daar op geklopt wordt. Ook het dak van het speelhuisje voor de kinderen klinkt als geen ander... ; we hebben het geweten. Op de vogelcursus leerden we dat een grote bonte specht in Engeland niets beter had gevonden dan te roffelen op de achterkant van een megafoon van een paardencircuit. Die had geen concurrentie te vrezen.

Ons nestkastje is dit jaar niet bewoond, hoe kan het ook anders...

Juul Appels

Jubileum Tikkebroeken Deel 3

In dit deel van het Tikkebroekenverhaal willen we de gebeurtenissen uit de periode 1980 -1995 toelichten. In die tijd traden Marc Smets en Wim Bosmans aan als conservators van het gebied; zij waren in die tijd lid van de toenmalige Wielewaaljongeren/JNM en hadden hierdoor veel connecties met natuurbeschermers die geen schrik hadden om de handen uit de mouwen te steken.

Het was ook de tijd dat nieuwe tendensen in het natuurbehoud de kop opstaken. Daar waar voorheen de nadruk vooral lag op het beschermen voor vogelstudie, verschoof de klemtoon meer en meer naar het totaalbeheer, rekening houdend met alle levensgemeenschappen. Het OSC (Ornithologisch Studiecentrum) maakte plaats voor een materiaaldepot met gereedschap voor maai, kap-

en plagwerken. Zo lag de Tikkebroeken een tweede maal aan de basis van een omwenteling in het natuurbehoud. De eerste keer bij de pioniers voor aankopen van natuur en ditmaal als pionier van het moderne natuurbeheer. Het was zeker niet evident voor de toenmalige conservators om hierin de juiste weg te vinden. Er was nog niet veel literatuur over beheerswerken beschikbaar en de volgende haltes waar ook 'gepionierd' werd lagen al ver weg (bvb de 'Gulke Putten' in het Brugse of in Nederland). Gelukkig waren er in onze nabije regio (Liereman, Korhaan, ...) nog natuurbeschermers die zich bewust waren van de noodzaak van actief natuurbeheer. De wisselwerking zorgde ervoor dat de resultaten positief waren.

Die jaren 80 in de Tikkebroeken staan geboekt als een periode waarin percelen dankzij arbeidsintensieve werken terug in hun oude glorie hersteld werden. De hakhoutcultuur, die vroeger een levensnoodzakelijke functie had voor de omwonenden, was verdwenen en daardoor dreigde het open moeras verloren te gaan. Manueel werden grote wilgenbossen met wortel en al verwijderd en met de

bijl gingen we de berken in het gagelstruweel te lijf. Een motorzaag was er zelden te horen. Wel werd er al overgeschakeld van zeis tot maaibalk om vochtige weilanden een jaarlijkse maaibeurt te geven. Zo werd de weide naast de voormalige OSC-hut omgevormd van een 'vette'-witbolweide naar een heischraal grasland. Meerdere Wielewaaljongeren en JNM-kampen gingen toen nog door op deze weide en velen houden hier nog weemoedige herinneringen aan over.

De veranderende externe invloeden vroegen ook ingrepen in het waterbeheer. Het gebied was nog steeds een lappendeken van verschillende eigenaars en elke eigenaar had zijn eigen visie op de toekomst van het gebied. Zo zat er niets anders op dan dijkjes aan te leggen tegen percelen waarvan de eigenaar zoveel mogelijk wilde ontwateren.

In de winter liep het water zoals vanouds langs alle kanten door het reservaat, maar in de zomer kon je het snelst aan de andere kant van de Tikkebroeken geraken door gewoon door de droge bedding van de Rode Loop te lopen. Omdat duidelijk was dat een daling van het waterpeil zijn invloed had op de verbossing, leek het noodzakelijk om in 1981 een tweede stuw te bouwen. Op dat moment kon het water tijdelijk door twee plasticbuizen omgeleid worden. Het jaar daarop was het echter terug alle hens aan dek omdat de Rode Loop tijdens een natte periode gewoon rond de stuw was beginnen te stromen en de oever had weggespoeld. Dat bewuste weekend brachten honderden zandzakjes een noodoplossing.

De actieve medewerkers van de Tikkebroeken interesseerden zich ook aan andere natuurgebieden zoals de Liereman en de Zwarte Heide in Turnhout, en het Goirke in Arendonk. Het actieve natuurbeheer zorgde vanaf die periode voor een uitzwerm-effect over de ganse regio.

Juul Appels

Foto's : Marc Smets

Een stukje historie en een blik op de toekomst

De eerste plannen voor een vereniging die zich zou toelleggen op natuurstudie en natuurbehoud ontstonden in de trein tussen Stockholm en Upsala. Jan Jacobs, architect en ornitholoog en Walter van den Bergh, directeur van de Koninklijke Maatschappij voor Dierkunde van Antwerpen waren op weg naar het ornithologisch congres. We laten wijlen Walter van den Bergh zelf aan het woord: "Jan Jacobs vertelde mij dat hij al lang met de heer Leon Lippens correspondeerde over de noodzaak een vereniging te stichten voor het beschermen van onze inlandse vogels. Mijn reactie was misschien wel brutaal, maar bleek later efficiënt te zijn: "Men moet niet corresponderen, men moet het doen". Zo ontstond de v. z. w. "De Belgische Vogelreservaten" met als voorzitter Jan Jacobs, secretaris Walter van den Bergh en penningmeester Henri Dirkx.

Kort na de Tweede Wereldoorlog, toen nog bijzonder weinig of helemaal geen initiatieven werden genomen voor het natuurbehoud besefte directeur Walter van den Bergh van de K.M.D.A. dat het niet volstond bedreigde dieren als soort te beschermen,

zonder aandacht te schenken aan de biotoop waarin ze voorkwamen. Als oprecht natuurbeschermers met een klare kijk op de toekomst nam hij onmiddellijk het initiatief om een deel van het Geels Gebroekt als natuurreservaat aan te kopen. Een redding op de valreep omdat toen al door het landbouwmilieu druk werd uitgeoefend en initiatieven werden genomen om dit uniek laagveengebied te ontginnen. Dit zou uiteraard het verlies betekenen van een natuurgebied dat zowel landschappelijk, historisch als natuurwetenschappelijk van uitzonderlijke betekenis was.

Op het einde van de vijftiger jaren wonnen de ontginners het pleit. Alleen de Zegge en voorlopig de Mosselgoren bleven gespaard. Jammer genoeg werd tijdens de ontginning door een jarenlange ontwatering de Zegge zwaar op de proef gesteld. De verdroging van het gebied beïnvloedde het oorspronkelijk landschap waardoor zeer zeldzame planten en dieren uit dit erg kwetsbaar biotoop verdwenen.

Door herhaalde bezoeken aan de Zegge werd vastgesteld dat de "Snepkensvijver" langs de baan Herentals-Lichtaart op het punt stond verkaveld te worden. Het terrein kon dankzij de steun van de familie Lippens door de "Belgische Vogelreservaten" in 1953 aangekocht worden.

Jos Cuypers, een natuurliefhebber uit Bouwel, werd zowel voor de Zegge als voor Snepkensvijver als conservator aangesteld.

Het eerste Kempens natuurreservaat (15/11/1952) mocht nooit meer verloren gaan. De Raad van Bestuur van de K.M.D.A. wilde de Zegge niet alleen herstellen maar zelfs nog uitbreiden. In 1973 kon 43 ha van het Geels Gebroekt, die nog niet ontgonnen waren, aangekocht worden dankzij de jeugd van Antwerpen die door de verkoop

van tienduizenden stickers "Red de Zegge" het ganse aankoopbedrag verzamelde en aan de Zegge schonk. Daarna werd het reservaat nog verder uitgebreid door sporadische aankopen van waardevolle bufferterreinen. Sponsoring door de Koning Boudewijnstichting, het Wereld Natuur Fonds, meerdere bedrijven en veel vrienden van de Zegge zorgde er voor dat ook deze initiatieven met succes werden bekroond. Op het ogenblik dat de K.M.D.A. stopte met verdere aankopen namen de Wielewaal v.z.w. en het Vlaams Gewest - Aminal: afdeling Natuur het initiatief voor verdere uitbreiding van de Zegge over. Hierdoor groeide de oppervlakte van het reservaat uit tot meer dan 112 ha: (93,6775 ha K.M.D.A. - 11,8082 ha Natuur en Bos - 3,8878 ha Natuurpunt - 0,3314 ha Onbeheerd goed en 2,5102 ha huur). In de aangekochte terreinen en het te beschermen natuurgebied, waarin de biodiversiteit zware klappen kreeg moest door een doordacht beheer, de vroegere natuurrijkdom hersteld worden. Geen eenvoudige opdracht die sinds 1961 rust op de schouders van de "Beheergroep de Zegge".

Gelukkig kon bij het beheer altijd beroep gedaan worden op het wetenschappelijk advies en de steun van Prof.ir. J. De Langhe, de Nederlandse botanicus Prof. V. Westhoff en niet in het minst op Prof. Dr.R. Verheyen die bij de uitbreiding van de Zegge in 1973 een uiterst belangrijke rol heeft gespeeld.

Een reservaat beheren vraagt veel arbeid en heel veel geld. Tientallen vrijwilligers boden de voorbije jaren hun diensten aan. Een eenvoudige berekening leert dat dit over meer dan 60 jaar vele duizenden uren betekent. We kunnen het eenvoudig stellen dat zij mee de rijkdom van de Zegge hebben gered. Het herstel van verlande turf- en ijzerputten en het herstel van de dijken die ondergraven waren door muskusratten kon

alleen door machinale hulp. Het beheer van de Zegge kon hiervoor rekenen op subsidies van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap - afdeling Bos en Groen. Uiteraard kregen we ook flinke steun van de trouwe vrienden van de Zegge.

We mogen niet vergeten dat de Zegge een zeer belangrijk natuurgebied is in het "Habitatgebiet de Kleine Nete en vallei met brongebieden, moerassen en heiden" in uitvoering van de Europese Habitatrichtlijn (92/42 E.E.G.). Hierdoor geniet het reservaat, naast de officiële "Erkenning" als reservaat op 22/04/1985, de hernieuwing van de erkenning met uitbreiding op 25/07/1995 de "Rangschikking als Landschap" op 26/11/1984 en de aanvaarding als "E. E.G. Vogelrichtlijngebied" (17/10/1988) een internationale bescherming.

Dat de ontginning van het Geels Gebroekt met de zo geroemde "drooglegging van broekgronden" vooral tussen het reservaat en de Kleine Nete een mislukking is kan niet meer ontkend worden. Door de benadeelde landbouwers werd het behoud van het waterpeil in de Zegge hiervoor verantwoordelijk gesteld. Sabotages in het reservaat waren het gevolg. Denken we maar aan de beschadiging van de spoelschuif in de stuw tussen de Aerdbemdenloop en de Larumseloop (1986) en aan het uitbreken van de stuw in de Zeggeloop met sabotage van de klepstuw in het reservaat (15/07/1997). De klepstuw werd zelfs een tweede maal beschadigd op 24/04/2001. De Zegge is zo kwetsbaar dat het ontbreken van een bestendige controle fatale gevolgen kan hebben.

De ontginners hebben ongetwijfeld een der zwartste bladzijden geschreven in de geschiedenis van het natuurbehoud in Vlaanderen.

Het Geels Gebroekt was een groot natuurlijk overstromingsgebied in de vallei van de Kleine Nete. Tijdens regenachtige periodes moeten pompgemalen bestendig werken om de zogezegd drooggelegde moerasgebieden droog te houden. Het overvloedige water wordt afgevoerd naar de Kleine Nete, zelfs op een ogenblik dat stroomafwaarts overstromingen niet meer te vermijden zijn. Om de Zegge ook in de toekomst als een waardevol natuurreservaat te behouden zou het een onvergeeflijke fout zijn als, door beperking van mogelijkheden of middelen, de rijkdom van het reservaat na 60 jaren ongelooflijke inzet zou verloren gaan. We durven en kunnen die mogelijkheid bij het diamanten jubileum van het reservaat niet eens onder ogen zien.

Marcel Verbruggen
Conservator de Zegge

Foto's : Cor de Swart

Goed nieuws

Het heeft heel wat voeten in de aarde gehad en het was spannend tot op het einde, maar Europa heeft toch een belangrijke beslissing genomen.

Vanaf eind 2013 mogen, gedurende twee jaar, drie gevaarlijke pesticiden niet meer gebruikt worden. Het gaat om drie soorten neonicotinoïden waarvan onderzoek heeft uitgewezen dat ze schadelijk zijn voor bijen. Deze stoffen tasten de hersenen van de bijen aan waardoor ze gedesoriëteerd geraken en de weg naar hun korf of nest niet meer terugvinden. Niet alleen de alom gekende honingbij, waar de imkers zoveel lekkere honing van oogsten, maar ook tientallen soorten solitaire bijen zijn gebaat bij dit verbod, ook zij dragen bij aan de bestuiving en dus aan de voedselproductie. Volgens mijn bronnen zijn niet minder dan 84% van de 264 belangrijkste gewassen in Europa afhankelijk van bestuiving door insecten, voornamelijk bijen.

Helaas geldt het verbod niet voor alle gewassen. Door het lobbywerk van grote chemische concerns zoals Bayer en Syngenta is het verbod beperkt zowel in tijd als voor het aantal teelten. Enkel mais, koolzaad, katoen en zonnebloemen kunnen nu zonder risico door de bijen bezocht worden. Na twee jaar zal men een evaluatie moeten houden en oordelen of de bijenpopulatie effectief gebaat is bij dit verbod.

De verschillende lidstaten van Europa kunnen op eigen initiatief nog verder gaan bij het beschermen van bijen. Zo heeft de Belgische overheid een plan klaar met, volgens De Morgen, 29 doelgerichte acties. Welke acties dat zijn heb ik nog niet kunnen achterhalen, maar het inrichten van akkerzomen met wilde bloemen lijkt mij al een eerste goeie stap. Ook wij als

kleine individuen kunnen helpen door bijvriendelijke gewassen aan te planten. Wilde marjolein en hemelsleutel zijn mooie borderplanten. In de zomer lijkt het of een paar kilometer verderop een motorcross gereden wordt, zo zoemen de bijtjes in onze tuin tussen de plantjes. Ook bloesem van hop, klimop en wingerd lokken veel insecten, net zoals kamperfoelie.

Maak uw tuin mooi met inheemse bloeiende planten en je draagt vanzelf een steentje bij aan het bijenbestand.

Dirk Potters

En nog goed nieuws

Ecover is een van de sponsors van Natuurpunt, en zij doen dat niet om hun schuldig geweten wit te wassen zoals vroegere sponsors dat wel eens deden. Neen, dit bedrijf investeert echt in duurzame en milieuvriendelijke oplossingen.

Ecover gaat de plastic soep uit de Stille Oceaan aanpakken. Deze soep bestaat uit drijvende plasticdeeltjes die soms te klein zijn om op te sporen maar een heel schadelijke invloed hebben op het volledige maritieme leven. Enkele jaren geleden al schatte men de oppervlakte van deze drijvende vuilnisbelt op ongeveer 1.400.000 vierkante kilometer, dat is zowat 40 keer de oppervlakte van België. Speciaal uitgeruste schepen gaan op pad om de plastic soep op te ruimen en brengen telkens een paar ton binnen. Ook de vissers worden aangemoedigd om het afval dat ze in hun netten ophalen niet gewoon terug te smijten maar binnen te brengen.

Onze sponsor zal dit afval inzamelen en mengen met gewoon gerecycleerd plastic en een zelfgemaakt plastic op basis van suikerriet. Van het eindproduct maken ze de flessen waarin we onze afwasmiddelen en andere onderhoudsproducten terug vinden. Hopelijk al vanaf volgend jaar.

Ik wens hen in alle geval veel succes toe.

Dirk Potters

EEN GEZOND SCHOON BESTEK MET ECOVER

minder schadelijke stoffen

Ecover afwasmiddelen bevatten geen persistente chemische stoffen die niet afbreekbaar zijn in de natuur. Bij conventionele afwasmiddelen ligt dit percentage doorgaans bij 0,8%. Dat lijkt misschien niet veel, maar dagelijks in contact komen helemaal niet gezond.

natuurlijke ingrediënten

Ecover producten worden gemaakt op basis van water, mineralen en plantaardige ingrediënten. Deze laatste maken maar liefst 65% uit van de Ecover afwasmiddelen. Conventionele afwasmiddelen bevatten vaak slechts 35% plantaardige ingrediënten. Dat betekent dat zij veel meer petrochemische stoffen gebruiken. Bij Ecover vermijden we deze liever, want er is te weinig geweten over de impact op de gezondheid. Daarom zijn we liever voorzichtig. Waarom zouden we niet voor plantaardige stoffen kiezen als ze bestaan?

water besparen

In één jaar tijd kan je 10852 badkuipen vol water besparen door met Ecover producten af te wassen. Dat is de hoeveelheid die nodig is om de milieu-impact van een conventioneel afwasmiddel te neutraliseren.

www.facebook.com/ecover.be
www.ecover.com

ECOVER

Inventarisatie kleine landschapselementen

In ons vorige tijdschrift hebt u al kunnen lezen wat kle's zijn en hoe belangrijk ze zijn. We hebben toen al een oproep gelanceerd om medewerkers te vinden om die kle's in kaart te brengen.

In het kader van hun eindwerk gaan twee studenten van de Thomas More hogeschool tijdens de zomervakantie al de kle's van Kasterlee in kaart brengen. Zij kunnen hierbij wel wat hulp gebruiken. Om ons, als vrijwilligers, wat in te werken zullen de studenten op donderdag 27 juni eerst een woordje uitleg geven en daarna even op het terrein ons duidelijk maken wat en hoe geregistreerd moet worden.

Als je interesse hebt om ook een stukje Kasterlee te inventariseren, laat het ons weten via info@natuurpunt-kasterlee.be of op nr 014/55.72.25 Of kom gewoon naar de info avond op donderdag 27 juni om 19.00 u in de polyvalente zaal van het gemeentehuis in Kasterlee.

Een klein landschapselement dat zeker ook thuishoort in de reeks merkwaardige bomen : de majestueuze zomereik van Lage Rielen

Kom mee vieren op het Natuurpunt Feest op 15 september in Gooik

Op zondag 15 september 2013 organiseert Natuurpunt een groot feest in Gooik voor alle vrijwilligers, leden en sympathisanten. We zijn een hele dag te gast bij Natuurpunt Pajottenland, waar de lokale vrijwilligers alle registers opentrekken om jou en je gezin zo goed mogelijk te ontvangen. Ontmoet Natuurpunters uit heel Vlaanderen, geniet van lokale lekkernijen en neem deel aan één van de vele activiteiten op het Natuurpunt Feest. Wat dacht je van een heuse spinnensafari, Tongsnijders-avonturenpad en wandelingen op de Kesterheide, een initiatie trektellen, een strobalepiramide of workshop natuurfotografie. Keuze te over. Muziek en theater komen uit de schuif van 'Zonhoria', die je meenemen naar het land van verbeelding en dromen. Eten en drinken worden verzorgd door lokale bioproducenten zoals de Nechelpuut, de Groentelaar en onze huiscateraar Geert Groffen, De Pajottenlander, Westmalle en het lokaal bier Tongsnijder. Op zaterdag 14 september is er – als opwarmer voor het Natuurpunt Feest – een lokaal folkfestival, met optredens van Arjuin, de winnaar MuziekMozaïk en Soetkin.

PRAKTISCH

Zaterdag 14 september:

Folkfestival

Zondag 15 september: Natuurpunt

Feest – 10u tot 17u

VERVOER

Natuurpunt legt bussen in vanuit
de vijf Vlaamse provincies.

Binnenkort meer info.

WAAR?

Domein Paddenbroek – Gooik

Paddenbroekstraat 12 – 1755

Gooik

MEER INFO?

www.natuurpunt.be/feest

Gageleer®

Belgisch streekbier

Kempens volmoutbier met de kenmerkende smaak van gael (Myrica gale), een kruidachtig gewas uit vochtige heidebiotopen. Gebrouwen voor het verwerven van natuurgebieden.

**Natuurbehoud
is noodzaak !**

www.gageleer.be

